

Κατάλογοι δύο τῶν Χειρογράφων τῶν ἐν Ξάνθῃ τῆς Θράκης
ιερῶν ἐνοριακῶν Μονῶν Παναγίας Ἀρχαγγελιωτίσσης καὶ Πανα-
γίας Καλαμοῦς.

Ἐπὶ τῶν ὑπερκειμένων τῆς ἀκμαζούσης Θρακικῆς πόλεως Ξάνθης
λόφων καὶ εἰς μικρὰν ἀπ' αὐτῆς ἀπόστασιν ἴθρυνται τρεῖς ἐνοριακαὶ
Μοναί, ὧν ἡ μὲν βορειοδυτικῶς κειμένη τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τῶν Παμ-
μεγίστων Ταξιαρχῶν, ἡ δὲ πρὸς βορρᾶν ἀφιέρωται τῇ Παναγίᾳ Θεο-
τόκῃ καὶ ἐπικέκληται τῆς Καλαμοῦς, καὶ ἡ βορειανατολικῶς κειμένη
γεγράφεται ἐπ' ὀνόματι Παναγίας τῆς Ἀρχαγγελιωτίσσης. Περὶ τῆς
ἱστορίας τῶν λαμπρῶν τούτων Μονῶν, ἔχουσῶν ἡλικίαν αἰῶνων ὄλων,
θεοῦ εὐδοκοῦντος, προτίθεμαι ἰδιαιτέραν νὰ συντάξω μονογραφίαν, βα-
σιζόμενος ἐπὶ τῶν ἐν αὐταῖς εὑρισκομένων κειμηλίων καὶ διαφορῶν
σημειώσεων καὶ ἐνεπιγράφων πλακῶν.

Ἐν ταῖς δυσὶ τούτων, τῆς Παναγίας Καλαμοῦς καὶ Παναγίας Ἀρ-
χαγγελιωτίσσης, ἀνεῦρον πρὸ τινος ἰκανὰ χειρόγραφα, ἐπιμελῶς πεφυ-
λαγμένα. Τούτων τὴν σπουδαιότητα κατιδῶν καὶ μαθῶν, ὅτι οὐδεὶς
μέχρι σήμερον ἐξήτασεν αὐτὰ καὶ ἐδημοσίευσέ τι περὶ αὐτῶν, προέβην
εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ παρὰ πόδας καταλόγου, ἀριθμήσας τὰ χειρόγραφα,
σελιδοποιήσας αὐτὰ καὶ ὀρίσας κατὰ τὸ δυνατόν τὸν χρόνον τῆς γρα-
φῆς αὐτῶν.

I.

Χειρόγραφα τῆς ἱερᾶς Μονῆς Παναγίας Ἀρχαγγελιωτίσσης.

1. Κῶδιξ μεμβράνινος (0, 31 × 0, 23) καλῶς ἐσταχωμένος, ἀνευ
χρονολογίας, ἀλλ' ἐκ τῆς γραφῆς φαίνεται τοῦ 15^{ου} αἰῶνος. Ἐν σελίδι
488, εἰς δύο στήλας διηρημέναις, περιλαμβάνει συγγράμματα „τοῦ ἐν
ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου“. Ἀρχεται ἀπὸ τοῦ λό-
γου εἰς τὸ ἅγιον Πάσχα „ἀναστάσεως ἡμέρα“. . . . Τούτῳ ἔπεται λόγος
„εἰς τὰ Φῶτα,“ σελ. 141 ἐν τῇ ἄνω ᾧ ἀναγινώσκονται δι' ἐρῆθρᾶς με-
λάνης „ἐρρήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει“. σελ. 158 „λόγος εἰς τὸ ἅγιον
βάπτισμα“.

λόγος θ'. (σελ. 204) „τοῦ αὐτοῦ εἰς τοὺς λόγους καὶ εἰς τὸν ἐξι-
σωτήν Ἰουλιανόν, συμφοιτητὴν αὐτοῦ γενόμενον, καὶ ἔκδικον Ναζιανζοῦ“.

ἐν τῇ ἄνω ᾧ τῆς 205 σελ. ἀναγινώσκωμεν: „οὗτος ὁ λόγος λέγε-
ται Κυριακῇ (sic) πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως τῶν ἀγίων Πατέρων.“

λόγος ι. σελ. 219 „Εἰς Γρηγόριον τὸν ἀδελφὸν Βασιλείου ἐπι-
στάντα μετὰ τὴν χειροτονίαν“. ἐν τῇ δεξιᾷ ᾧ φέρεται: „Ἡθικὸς ὁ
λόγος“. ἐν δὲ τῇ ἄνω ᾧ τόδε: „πιστῶν φίλων ἐνταῦθα λάμπου λαμ-
πάδι· τριῶν Βασιλείου τε καὶ Γρηγορίου.

λόγος ια. σελ. 226. „εἰς τὴν τῶν ρῆ' ἐπισκόπων παρουσίαν.“

λόγ. ιβ'. σελ. 246. „εἰς τὸν ἄγιον Ἀθανάσιον ἐπίσκοπον Ἀλεξαν-
δρείας.“

λόγ. ιγ'. σελ. 278. „λόγος περὶ φιλοπτωχίας.“

λόγ. ιε'. σελ. 326. „Εἰς Κυπριανὸν ἐξ ἄγρου ἐπανήκοντα μετὰ
μίαν τῆς μνείας ἡμέραν.“

σελ. 341. „Εἰς τὸν πατέρα σιωπῶντα διὰ τὴν πληγὴν τῆς χαλάξης.“

Τούτῳ ἔπεται σελ. 370: „Συναγωγὴ καὶ ἐξήγησις ὧν ἐμνήσθη
ἱστοριῶν ὁ ἐν ἀγίοις Γρηγόριος ἐν τῷ εἰς Βασίλειον τὸν Μέγαν ἐπι-
ταφίῳ αὐτοῦ λόγῳ“ κτλ.

Ἀπὸ τῆς σελ. 379 ἄρχεται: „Συναγωγὴ καὶ ἐξήγησις ὧν ἐμνήσθη
ἱστοριῶν ὁ ἐν ἀγίοις Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ἐν τῷ πρώτῳ στηλιτευτικῷ.“

Ἀπὸ τῆς 422 σελ. ἄρχονται „Ἱστορία τοῦ β' στηλιτευτικοῦ λόγου“.

ἐν σελ. 440. „Τὰ ἴσα Διαθήκης Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου. Ἰπα-
τία Φλαυίων.“

ἐυχερίου καὶ φιλατρίου τῶν λαμπροτάτων
προμῆας καλαήδων Ἰανουαρίου.“ (sic).

Εἰς τὸ τέλος δὲ σελ. 445: „ἴσον Διαθήκης Γρηγορίου τοῦ Θεο-
λόγου.“

σελ. 446. Μηνὸς Ἰανουαρίου κε'. „βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἐν
ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου.“ ἄρχεται „Συγκαλεῖ μὲν
ὑμᾶς, ὧ ἄνδρες, Γρηγόριος ὁ πάνν.“

ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ χειρογράφου ἀναγινώσκονται, ὑπὸ μεταγενεστέρας
χειρὸς γραφέντα, τάδε: „οὗτος ὁ θεολόγος ὑπάρχει τῆς Παναγίας τῆς
Ἀρχαγγελιωτίσης.“

ἐν τέλει ὑπὸ μεταγενεστέρας τῆς τοῦ χειρογράφου χειρὸς ἐργάφῃ:
„ἔτους ζπα'“ (= 1572/3).

2. Κώδιξ χάρτινος (0, 25 × 0, 35), ἀχρονολόγητος, ἀνήκων, ὡς ἐκ
τῆς γραφῆς εἰκάζεται, εἰς τὸν ιδ' αἰῶνα, ἐλλιπὴς ἐν ἀρχῇ καὶ τῷ τέλει,
περιέχει σελίδας 756, ἐξ ὧν ἀνεπληρώθησαν ὑπὸ μεταγενεστέρας χειρὸς
αἱ ἐκπεσοῦσαι σελίδες 96, 97, 98, 121, 122, 131, 136, 159, 160, 301,
306, 689, 692, 701, 707, 711, 714. Περιλαμβάνει διαφόρους κατα-
νυκτικὸς καὶ σταυρωσίμους καὶ τριαδικὸς κανόνας εἰς ἐκάστην τῆς
ἐβδομάδος ἡμέραν. Ἀπὸ τῆς 73^{ης} σελίδος ἄρχεται τὸ μνηαῖον τοῦ Σεπ-
τεμβρίου, ἐν τῇ 377^ῃ σελίδι λήγει τὸ τοῦ Φεβρουαρίου· ἀπὸ τῆς σελίδος
379^{ης} ἄρχονται ἀκολουθίαι ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισ-
σαίου μέχρι τῆς τῶν ἀγίων Πάντων (σελ. 533). Ἀπὸ τῆς σελίδος ταύ-

της ἄρχεται ἡ ἀκολουθία τοῦ ἀγιασμοῦ διὰ τὸ „ἀννυνοῦμεν τὸν υἱὸν Σου Θεοτόκε, καὶ βοῶμεν, πανάχραντε Δέσποινα, τοὺς σοὺς ἰκέτας περι-
σωζε πάντοτε.“ Προηγούνται δὲ ἐκάστου τροπαρίου στίχοι ἐκ τῆς
προσευχῆς τῆς ἀγίας Θεοτόκου (μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον
Λουκ. 1, 46), ἐν τῇ εὐχῇ δὲ τοῦ ἀγιασμοῦ πολλαὶ καὶ σπουδαῖαι παρα-
τηροῦνται παραλλαγῆ ἀπὸ τοῦ συνηθῆτος τῶν ἀγιασματαρίων κειμένου.
Τῇ ἀκολουθίᾳ ταύτῃ ἐπιτεταί (σελ. 534) κανὼν, ψαλλόμενος τῇ ἀγία καὶ
μεγάλῃ Παρασκευῇ, ποιῆμα κυρίου Συμεῶν τοῦ λογοθέτου. „θέλων
σοι τὸ πλάσμα· Σωτήρ μου ζωῶσαι.“

Ἀπὸ τῆς σελίδος 539 ἄρχεται ἡ διακοπεῖσα τῶν μηνῶν σειρὰ
ἀπὸ τῆς α'ῆς Μαρτίου μέχρι τῆς 31ῆς Αὐγούστου.

(σελ. 733) Ἀπὸ τῆς σελίδος 733 ἄρχεται „Τυπικὸν τῆς ἐκκλησ. ἀκο-
λουθίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίας Λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου
πατρὸς ἡμῶν Σάββα. αὕτη δὲ ἡ ἀκολουθία γίνεται τῶν ἐν Ἱεροσολύ-
μοις ἀγίων Μονῶν.“

Ἐν σελ. 734 καὶ ἐξῆς περιέχεται: „ἔκφρασις ἐν συντόμῳ τῆς ἐκ-
κλησιαστικῆς διατάξεως τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ἀγίων Μοναστηρίων.“

Ἀπὸ δὲ τῆς σελίδος 737 μέχρι τέλους περιέχεται „ἀκολουθία τῆς
ἐκκλησ. ψαλμωδίας τε καὶ συνάξεως τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ, ἀρχομένη ἀπὸ
μηνὸς Σεπτεμβρίου μέχρι μηνὸς Αὐγούστου.“ Ἐν γένει τὸ χειρόγραφον
τοῦτο εἶνε ἄξιον μελέτης παρὰ τῶν ἀσχολουμένων περὶ τὴν ἱστορίαν
τῶν τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας μηνῶν.

3. Κῶδιξ χάριτος (0, 22 × 0, 31), ἐσταχωμένος, περιλαμβάνων ἐν
σελίσι 432 ἀκολουθίαν τῶν μηνῶν ἀπὸ α'ῆς Σεπτεμβρίου μέχρι τέλους
Αὐγούστου.

Ἀπὸ τῆς 171 σελίδος ἄρχεται ἄλλη γραφὴ διὰ παχύτερων χαρ-
κίφων.

Ἐν σελίδι 208 φέρεται ἡ ἐξῆς σημείωσις:

„Τὸ παρὸν βιβλίον τὸ ἀνθολόγιον ὑπάρχει τοῦ Κυρίου Μανουὴλ
τοῦ Δημητρίου καὶ ἀφιέρωσεν αὐτὸ εἰς τὴν Μονὴν τῆς Ἱεραγίας Θεο-
τόκου τῆς ἐπικεκλημένης Χαλκαλιότησις (sic) εἰς μνημόσυνον αὐτοῦ καὶ
τῆς συμβίου αὐτοῦ Σοφίας· ἔτι δὲ καὶ τῶν γονέων αὐτοῦ. Καὶ εἴ τις
εὐρεθεὶς ἀποξενῶσαι αὐτὸ ἐκ τῆς εἰρημένης Μονῆς κἂν τε ἡγούμενος
κἂν τε μοναχὸς κἂν τε λαϊκός· ἤγουν κοσμικός· ἐχέτω ἀντίδικον τὴν
ὑπεραγίαν Θεοτόκον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως καὶ τὰς ἀρὰς τῶν ἀγίων πατέρων.“

Ἐν τέλει δὲ ἀναγινώσκομεν:

„Μέμνησο θνητὲ καθαρὸς (sic) ἐκ καρδίας Γεωργίου τάχα τε καὶ
πρωτονοταρίου· ὁ Χριστὸς αὐτὸς ἔστιν ἀρχὴ καὶ τέλος. Θεοῦ τὸ δῶρον
καὶ Γεωργίου ἱερὸς πόνος.“

„Ἐτελειώθη παρὸν βιβλίον διὰ χειρὸς ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ Γεωρ-
γίου ἱερέως καὶ πρωτονοταρίου ἐπὶ ἔτους ρξξς' Νοεμβρίου α'“ (1557).

4. Κώδιξ χάρτινος (0, 28 × 0, 22), κακῶς διατηρούμενος, ἀχρονο-
λόγητος καὶ ἑλλιπής ἐν ἀρχῇ· ἐν σελίσι 404 περιλαμβάνει τὸ Τριψίδιον
ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισσαίου μέχρι τῆς κυριακῆς τοῦ
Πάσχα συμπεριλαμβανομένης. Ἐκ τῆς γραφῆς εἰκάζομεν ὅτι δὲν εἶνε
ἀρχαιότερος τοῦ ις' αἰῶνος.

5. Κώδιξ χάρτινος (0, 21 × 0, 31), ψαλτήριον, ἄριστα διατηρού-
μενον καὶ καλῶς ἐσταχωμένον. Διακρίνεται διὰ τὴν καθαρὰν καὶ
ὠραίαν γραφὴν του ὡς καὶ διὰ τὰ κεκοσμημένα κεφαλαῖα γράμματα τὰ
ἐν ἀρχῇ ἐκάστου ψαλμοῦ· πλὴν τούτου κοσμεῖται ἐν τῇ πρώτῃ σελίδι
ὑπὸ ἐρυθροχρόσου ὀρθογωνίου κοσμήματος. Περιέχει σελίδας 444· ἐν
τῷ τέλει τοῦ τεύχους ἀναγινώσκομεν:

„Τέλος τῷ θεῷ δόξα. — ἔτος ,ξξ'ς'.

μηνὶ Σεπτεμβρίου κδ'. Νεοφύτου ἀρχιερέως“ (1558).

6. Κώδιξ χάρτινος (0, 23 × 0, 31), δεδεμένος καὶ καλῶς διατη-
ρούμενος, περιέχων ἐν διστηλοῖς σελίσι 565 τὸ μηναῖον τοῦ μηνὸς Νοεμ-
βρίου· ἐν τῇ πρώτῃ σελίδι ὡς καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἀκολουθίας ἐκάστης
ἡμέρας κοσμεῖται διὰ μικρῶν ἐρυθροχρόσων κοσμημάτων. Τὰ κεφαλαῖα,
δὲ ἐρυθρᾶς μελάνης γεγραμμένα, διακρίνονται διὰ τὴν συμμετρίαν.

Ἐν τῷ τέλει τοῦ κώδικος ἀναγινώσκομεν:

„Μηνὸς τοῦ Νοεμβρίου τέλος.

† Νεοφύτου Ἀρχιερέως. ἔτος ,ξξ'ς'“

μηνὶ Φεβρουαρίου ἐνάτη“ (1558).

καὶ ἐν τῇ ἐτέρα στήλῃ διὰ τῆς αὐτῆς γραφῆς:

† „Τὸ παρὸν μηναῖον ἐστὶ (sic) τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς κεκλη-
μένης Ἀρχαγγελιοτίσσης (sic), ἄνωθεν τῆς πόλεως Ξάνθης.“

7. Κώδιξ χάρτινος (0, 30 × 0, 22), δεδεμένος καὶ καλῶς διατηρού-
μενος. Περιέχει σελίδας 460. Μηναῖον Ὀκτωβρίου. Φέρει τὰ αὐτὰ καὶ
ὁ προηγούμενος (ὑπ' ἀρ. 6) κοσμήματα. Ἐν τῷ τέλει ἀναγινώσκομεν
μόνον τὸ ὄνομα „Νεοφύτου“. Εἶνε ἐπομένως τῆς αὐτῆς καὶ ὁ ἀνωτέρω
ἐποχῆς.

8. Κώδιξ χάρτινος (0, 31 × 0, 21), μηναῖον τοῦ Ἰουνίου, ἀπαράλ-
λακτος τῷ προηγουμένῳ. Ἔχει σελίδας 379· ἐν τῷ τέλει ἐπισυνάπτονται
σελίδες 10 ἕξ ἄλλου μηναίου τῆς αὐτῆς ἐποχῆς. Καὶ τὸ χειρόγραφον
τοῦτο φέρει ἐν τέλει τὸ ὄνομα „Νεοφύτου“.

9. Κώδιξ χάρτινος (0, 22 × 0, 31), ἀπαράλλακτος τῷ προηγουμένῳ,
περιέχει ἐν σελίσι διστηλοῖς 539 τὸ μηναῖον τοῦ Ἰουλίου. Ἐν τῷ
τέλει φέρονται τάδε: „Ἐτους ,ξξ'ς' — ἐν μηνὶ Αὐγούστῳ λ'. Νεοφύτου
ἀρχιερέως“ (1558).

10. Κώδιξ χάρτινος (0, 23 × 0, 16). Παρακλητικὴ ἐκ τῆς γραφῆς
εἰκάζεται, ὅτι εἶνε ἔργον τοῦ 16^{ου} αἰῶνος. Περιέχει σελίδας 288. Ἐν
σελίδι 278 ἀναγινώσκειται εὐχὴ πρὸς τὴν Παρθένον ἀγνώστου συγ-

γραφείως ἄρχεται „Παρθένε Δέσποινα ἢ τὸν θεὸν λόγον κατὰ σάρκα γεννήσασα“, καὶ λήγει „καὶ ἀνυποίστων θυομένη κολάσεων.“ Ἐν σελ. 281 φέρεται εὐχὴ πρὸς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν Μιχαὴλ Κριτοβούλου· ἄρχεται „Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ μόνος συμπαθὴς καὶ εὐδιάλλακτος“. Ταύτῃ ἔπεται ἐν σελίδι 286: „Τοῦ Εὐγενικοῦ Ἰωάννου διακόνου εὐχὴ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα.“

11. Κῶδιξ χάρτινος (0, 20 × 0, 15), πραξαπόστολος, περιέχει ἐκτὸς τῶν ἐν ἀρχῇ καὶ ἐν τῷ τέλει ἐφθαρμένων σελίδας 304. Εἶνε πεποικιλμένος δι' ὠραίων κεφαλαίων ἐρυθρῶν γραμμάτων. Ἐκ τῆς γραφῆς εἰκάζεται ὅτι εἶνε ἔργον τοῦ 15^{ου} αἰῶνος.

12. Κῶδιξ χάρτινος (0, 23 × 0, 15), τῆς αὐτῆς καὶ ὁ προηγούμενος ἐποχῆς, εὐχολόγιον· ἔχει σελίδας 524 καὶ περιέχει ἐν ἀρχῇ τὴν διάταξιν τῶν θείων λειτουργιῶν, Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Βασιλείου τοῦ Μεγάλου καὶ Γερμανοῦ (sic), τῶν προηγουμένων. Ταύταις ἔπονται εὐαγγελιαπόστολοι εἰς διαφόρους ἑορτάς, καὶ εἶτα εὐχαὶ εἰς διαφόρους τοῦ βίου περιστάσεις.

13. Κῶδιξ χάρτινος (0, 21 × 0, 31), καλῶς διατηρούμενος καὶ διακρινόμενος διὰ τὴν ὠραίαν γραφὴν του. Εὐαγγελιστάριον, περιέχον σελίδας 894, κεκοσμημένον δι' ἐρυθρῶν ὠραίων κεφαλαίων γραμμάτων. Ἐν τῷ τέλει ἀναγινώσκειται: „Ἐτεῖ ,ξξ'ς'ω — ἐν μηνί Ἰουλίῳ κβ' (1558). Νεόφυτος ἀρχιερεὺς. ἀφιερῶθη τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον εἰς τὴν σεβασμίαν καὶ ἱερὰν Μονὴν τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου τῆς ἐπικεκλημένης Χαλκαλιοτήσις (sic) ὑπὸ τῶν τιμιωτάτων καὶ συνετωπιάτων ἀρχόντων κυροῦ Ἀργυροῦ καὶ κυροῦ Γεωργίου εἰς μνημόσυνον αὐτῶν καὶ τῶν γονέων αὐτῶν· καὶ εἴ τις βουληθεὶ ἐξῶσαι αὐτὸ ἐκ τῆς εἰρημένης μονῆς, ἔχετω αὐτὸς ἀντίδικον καὶ τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι.“

14. Κῶδιξ χαρτῶος (0, 21 × 0, 15), καλῶς διατηρούμενος καὶ κεκοσμημένος διὰ διαφόρων ἐρυθροχρῶων κοσμημάτων καὶ κεφαλαίων γραμμάτων. Θεοτοκάριον περιέχον σελίδας 392. Ἐν σελίδι 390 φέρονται στίχοι εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, ὧν ἡ ἀκροστιχὶς εἶνε: „Ἀθανασίου ἀρχιερέου Δράμας.“ Κάτωθεν αὐτῶν ἀναγινώσκονται: „Ελάχιστος εὐχέτης καὶ πάντων ἐλάχιστος ἐλαχίστων“. Ἐν δὲ τῇ τελευταίᾳ σελίδι: „Ὁ ὀρθεὶς Δράμας Ἀθανάσιος ἀφιερῶι τὸ βιβλίον τῇ ἱερᾷ Μονῇ τῆς Παναγίας Ἀρχαγγελιωτίσσης εἰς μνημόσυνον αὐτοῦ.“ Εἶτα ἀναγινώσκονται τὰ ἐξῆς:

„Πληρώσας εἶπον, σοι, Χριστέ. δόξα πρέπει.

ἐν ἔτει ,ξρ'ί'ς'ω. ἀπὸ χ'ου αχγ. ὀκτωβρίου ἐ'. ἡμέρα καὶ ὥρα ,ς'η' (1607). — Δι' ἄλλης δὲ χειρὸς εἶνε γεγραμμένη ἢ ὑπογραφή „Δράμας καὶ Φιλίππων Ἀβέρκιος“. —

15. Κῶδιξ χαρτῶος (0, 10 × 0, 15), τοῦ ιζ'ου πιθανῶς αἰῶνος.

Νομικόν, περιέχον σελίδας 476. Ἐν τῷ τέλει ἀναγινώσκεται: „Ὁ Ξάνθης Δανιήλ“.

16. Κῶδιξ χαρτῶς (0, 14 × 0, 09). „Νομικόν πάνν ὠφέλιμον καὶ ἐκλεκτὸν διὰ πατέρας πνευματικῶν“. Περιέχει σελίδας 400 ἐν τῷ τέλει ἀναγινώσκεται:

„Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ Εὐφροσύνης πόνος,
ἐτελειώθη ἐπὶ ἔτους ζξ'ζ'ῳ ἐν μηνὶ Μαΐω α'ῳ“ (1559).

17. Κῶδιξ χαρτῶς (0, 21 × 0, 15), τοῦ ιε'οῦ πιθανῶς αἰῶνος. Περιέχει ἐν σελίσιν 555 „Τυπικὸν τῆς εὐαγοῦς Λαύρας τοῦ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν Σάββα“. Ἐπὶ τῶν πινακίδων τῶν σταχυμάτων ὑπάρχουσι προσκεκολλημένα ἕξ σελίδες μηνιαίου χειρογράφου τοῦ ιδ'οῦ πιθανῶς αἰῶνος.

18. Κῶδιξ χαρτῶς (0, 15 × 0, 22), μετὰ μικρῶν κεφαλαίων ἐρυθροχρῶν γραμμάτων, περιέχον ἐν σελίσιν 622 τὰ μηνιαῖα ἀπὸ 17 Ἰανουαρίου μέχρι 29 Αὐγούστου. Ἐν τῷ τέλει ἀναγινώσκεται: „Ἐλαβε τέμα τὸ παρὸν βιβλίον διὰ χειρὸς καὶ πόνου κάμου Ἀμβροτίου (sic) διακόνου Νικοδήμου μοναχοῦ καὶ οἱ τυχόντες ἐν χειρὶ λαβεῖν αὐτὸ μὴ μου μέμνησθαι (sic) διὰ τὴν τῶν σφαλμάτων πληθεῖν (sic) διότι ἀπειρος ὑπάρχω καὶ πτωχὸς γραμμάτων, ἀλλ' εὐχέσθαι μοι (sic) διὰ τὸν Κύριον. Ἐν ἔτει ζξ'η'ῳ μηνὶ Μαΐω κδ'ῳ“ (1560).

19. Κῶδιξ χαρτῶς (0, 31 × 0, 21), πεποικιλμένος διὰ μικρῶν κεφαλαίων ἐρυθροχρῶν γραμμάτων, περιέχον ἐν σελίσιν 557 τὸ μηνιαῖον τοῦ Δεκεμβρίου, ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς γ'ῆς τοῦ μηνός· ἐν τῷ τέλει ἀναγινώσκεται: „ἔτει ζξ'ς'ῳ ἐν μηνὶ Μαρτίω λ' Νεοφύτου ἀρχιερέως“ (1558).

20. Κῶδιξ χαρτῶς (0, 30 × 0, 22), περιέχον σελίδας 440. Μηνιαῖον τοῦ Σεπτεμβρίου, πεποικιλμένον διὰ διαφόρων κεφαλαίων γραμμάτων καὶ κοσμημάτων ἐρυθροχρῶν. Ἐν τῷ τέλει φέρεται ἡ χρονολογία: „ἔτους ζξ'ς'ῳ μηνὶ Ὀκτωβρίω λα'ῳ“ (1557).

21. Κῶδιξ χαρτῶς (0, 29 × 0, 23), πεποικιλμένος ὡς καὶ ὁ προηγούμενος, καὶ ἀνήκων εἰς τὸν δέκατον ἕκτον αἰῶνα. Ἑλληνῆς ἐν τέλει, περιέχει ἐν σελίσιν 532 τὰς ἀκολουθίας τῶν μηνῶν Μαρτίου, Ἀπριλλίου καὶ Μαΐου.

22. Κῶδιξ χαρτῶς (0, 24 × 0, 34), πεποικιλμένος ὡς καὶ ὁ προηγούμενος, ἀλλ' ἔχει ἀρχαιοτέραν ἐκείνου γραφήν. Περιέχει ἐν σελίσιν 432 τὰ μηνιαῖα ἀπὸ Σεπτεμβρίου β' μέχρι Φεβρουαρίου κε'. Ἐπὶ τοῦ σταχυώματος ἀναγινώσκονται δι' ἐρυθρᾶς μελάνης γεγραμμένοι οἱ ἐπόμενοι στίχοι:

„Πτωχὸν Πέτρον τοῦνομα πλήθει πταισμάτων ἔργοις.

γαθοῖς πλούσιον δεῖξον κόρη,

ὅς σοι πεποιδῶς φέρει τῆς βίβλου τέλος

ῶφθ' εἰς (sic) χιλιάς, μέτρον τῆς ἑβδομάδος

μᾶλλον ἢ δεκάς σχούσα σεπτῆς τετάρτης,

Πέμπτη δὲ ἡ ἔνδικτος Αὐγούστου πρώτη.“ —

23. Κῶδιξ χαρτῶος (0, 29 × 0, 24), μῆναϊον τοῦ Ὀκτωβρίου. Ἐν τῷ τέλει ἀναγινώσκεται:

„ἤληψε (sic) τέλος ὀκτώβριος μῆν.

Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ Σωφρονίου πόνοσ.“

Ἄνῆκει εἰς τὸν δέκατον ἔκτου αἰῶνα.

24. Κῶδιξ χαρτῶος (0, 28 × 0, 23), εὐαγγελιστάριον, πεποικιλμένον διὰ διαφόρων κοσμημάτων καὶ κεφαλαίων ἐρυθροχρῶων γραμμάτων. Εἶνε ἔργον τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος. Περιέχει δὲ σελίδας 592, ὧν ἱκαναὶ ἐν τῷ τέλει ἔχουσιν ἐκπέσει.

25. Κῶδιξ μεμβράνινος, ἑλλιπῆς ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ τῷ τέλει (0, 22 × 0, 29), ἀνῆκει εἰς τὸν ἰβ' ἢ ἰγ' αἰῶνα. Εἶνε κεκοσμημένος δι' ἐρυθροχρῶων κεφαλαίων γραμμάτων καὶ περιέχει ἐν σελίσῳ 118 εὐαγγελίων περικοπᾶς μετὰ ἐρυθρῶν μουσικῶν σημείων.

26. Ἀρχαιότερος τοῦ προηγουμένου φαίνεται ὁ ἑλλιπέστατος οὗτος χαρτῶος κῶδιξ (0, 29 × 0, 22), ὁ περιέχων ἐν σελίσῳ 16 μέρος τῆς ἀκολουθίας τοῦ ἁγίου εὐχελαίου. Διακρίνεται διὰ τὴν καλλιγραφίαν αὐτοῦ καὶ τὰ ἐρυθροχρῶα κεφαλαῖα αὐτοῦ γράμματα.

27. Ἐπίσης διὰ τὴν ὠραίαν γραφὴν καὶ τὰ ποικιλόχρῶα κοσμήματα καὶ κεφαλαῖα γράμματα διακρίνεται ὁ παρῶν χαρτῶος, ἀστάχτος κῶδιξ (0, 24 × 0, 17), περιέχων ἐν σελίσῳ 92 τὴν θείαν λειτουργίαν Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, οὗτινος ἐν ἀρχῇ φαίνεται ὀλοσέλιδος εἰκῶν ποικιλόχρωμος. Ἐν δὲ τῷ τέλει τῆς λειτουργίας ἀναγινώσκομεν: „Ἐτους ζνα' (1542/3). Χεῖρ Ἰωάσαφ ἱερομονάχου. Δότε συγγνώμην τῷ γράψαντι τάδε εἰ καὶ ἐσφάλει“. Τούτῳ ἔπεται διὰ μεταγενεστέρης χειρὸς γεγραμμένα „Ἡ θεία λειτουργία ἢ προηγιασμένη“, ἐν τῷ τέλει τῆς ὁποίας γέγραπται ὑπὸ ἄλλης χειρὸς „Ὁ γράψας τὴν τοῦ Μεγάλου Βασιλείου λειτουργίαν ὀξὺς ἐτύγχανεν, ὁ δὲ τὴν προηγιασμένην ἀμαθῆς, ὥστε καὶ ἐν πολλοῖς μετέβαλεν“.

28. Κῶδιξ χαρτῶος (0, 11 × 0, 21), κεκοσμημένος δι' ἐρυθροχρῶων κοσμημάτων καὶ κεφαλαίων γραμμάτων. Ψαλτήριον, περιέχων σελίδας 228. Εἰκάξω ὅτι εἶνε ἔργον τοῦ ἰε' αἰῶνος.

29. Κῶδιξ μεμβράνινος (0, 18 × 0, 12), ἔργον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τοῦ ἰγ' — ἰδ' αἰῶνος. Εὐχολόγιον, περιέχων σελίδας 540. Ἐν τῷ τέλει ἀναγράφεται „Εὐαγγέλια ἐωθινὰ τὰ ἔνδεκα“

30. Κῶδιξ μεμβράνινος (0, 19 × 0, 23), ἀστάχτος καὶ ἑλλιπῆς. Ἀπόστολος, περιέχων ἐν σελίσῳ 276 περικοπᾶς τῶν ἐπιστολῶν τῶν ἀποστόλων. Ἐκ τῆς γραφῆς φαίνεται εἰς τὴν αὐτὴν καὶ ὁ προηγούμενος ἐποχὴν ἀνῆκων. Διακρίνεται διὰ τὴν καλλιγραφίαν, τὰ ὠραῖα χρυσίζοντα κεφαλαῖα γράμματα καὶ τὴν λαμπρὰν τῆς μεμβράνης ποιότητα.

31. Κῶδιξ χαρτῶος (0, 21 × 0, 17), ἀστάχτος, ἔργον τοῦ ἰε' αἰῶνος. Περιέχει κανόνας εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον. Εἶνε

κεκοσμημένος δι' ἐρυθροχρόων κεφαλαίων γραμμάτων καὶ τῶν συνήθων κοσμημάτων. Περιέχει σελίδας 556.

32. Κώδιξ χαρτῶος (0,21 × 0,16), ἀστάχτος, Εὐχολόγιον, τῆς αὐτῆς καὶ ὁ προηγούμενος κώδιξ ἐποχῆς. Ἑλληνῆς ἐν ἀρχῇ, περιέχει σελίδας 510, εἶναι κεκοσμημένος διὰ μικρῶν κεφαλαίων ἐρυθροχρόων γραμμάτων. —

33. Κώδιξ χαρτῶος (0,16 × 0,11), ἀγνώστου μοι ἐποχῆς, πεποι-
κλιμένος διὰ μικρῶν κεφαλαίων ἐρυθροχρόων γραμμάτων. Μουσικὸν βιβλίον περιέχον τροπάρια τῶν ἑορτῶν ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου μέχρι τέλους Φεβρουαρίου. —

II.

Χειρόγραφα τῆς ἱερᾶς Μονῆς Παναγίας Καλαμουῶς.

1. Κώδιξ χάρτινος (0,21 × 0,15), ψαλτήριον, περιέχων σελίδας 372, ἐσταχωμένος διὰ ξύλον καὶ δέρματος. Αἱ ἐκπεσοῦσαι σελίδες ἀνε-
πληρώθησαν διὰ μεταγενεστέρως χειρός, ἀπομιμηθείσης καλῶς τὴν γρα-
φὴν τοῦ πρωτοτύπου. Τοιαῦται δὲ σελίδες εἶναι αἱ 4, 5, 24, 27, 30,
31, 109, 112. Ἐπὶ τοῦ πρώτου ἐξωφύλλου ἀναγινώσκειται τὸ ἑξῆς,
τηρουμένης τῆς ὀρθογραφίας: „† ἐκαλλωπίσθη τὸ παρὸν ψαλτήριον παρ'
ἐμοῦ, Μελχισεδέκ, καὶ ἐδώθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὴν Καλαμιώτισσαν νὰ
διαβάζεται καὶ μέμνησθῆ μοι τὸν ταλαίπορον καὶ μηδεὶς τολμήσει ἄρραι
ἵνα μὴ ἔξει τὰς ἀρὰς τῶν τ. ἰ. καὶ ἦ. θεοφόρων πατέρων ἡμῶν ἐνι-
καίας Συνόδου καὶ τὴν ἀρὰν τῆς Παναγίας ἔτους. . . ἤγονν ἀψκγ'.“
Ἄνωθεν δὲ αὐτοῦ ἐν μονογράμματι τὸ ὄνομα. „Μελχισεδέκ“. — Τὸ
χειρόγραφον φαίνεται προγενεστέρως τῆς τοῦ 1723 ἐποχῆς. Διὰ τοῦ
„ἐκαλλωπίσθη“ δὲ ἴσως δηλοῦνται ἢ τῶν ἐκπεσοῦσῶν σελίδων συμπλήρω-
σις καὶ ἢ στάχσις. Μετὰ τὸ τέλος τῶν ψαλμῶν ἀπὸ τῆς 352 σελίδος
ἀναγινώσκονται: „Ὡιδὴ Μωϋσέως ἐν τῇ ἐξόδῳ“ (352—354), Ὡιδὴ
Μωϋσέως ἐν τῇ ἐξόδῳ (355—362), Ὡιδὴ γ' (363—365), Προσευχὴ
Ἀμβρακίου τοῦ προφήτου (365—368), Προσευχὴ Ἡσαίου τοῦ Προφή-
του (369—371), Προσευχὴ Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου (371—372), Προσευχὴ
Ἰζαρίου (ἀτελής).

2. Κώδιξ χάρτινος (0,17 × 0,22), ἐσταχωμένος. Περιέχει κανόνας
παρακλητικὸς εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, ψαλλομένους καθ' ἐκάστην
καὶ ἐν τοῖς ἀποδείκνοις. Σύνκειται ἐκ σελίδων 451, ὧν αἱ πρῶται ἴλιαν
ἐφθαρμένοι. Ἐν τῷ τέλει ἀναγινώσκομεν:

Δέσποινα Θεοτόκε βοήθι (sic) μοι
† Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ πόνοσ Μεθοδίου
ἔτους ζρῆ (1559). τέλος.
ἐν μηνὶ Σεπτεμβρίου εἰς τὰς ζ'.
ἡμέρα β'. ὥρα Γ τῆς ἡμέρας.

“Οπισθεν τῆς σελίδος ταύτης ἀναγινώσκομεν: „Τὸ παρὸν βιβλίον ὑπάρχει τῆς σεβασμίας Μονῆς τῆς κυρίας ἡμῶν Θεοτόκου, τῆς ἐπ’ ὀνόματι τιμωμένης ἐν τῷ τῆς Καλαμμοῦς (sic) ὄρει ἰδρυμένης κτλ.“

3. Κῶδιξ ἀχρονολόγητος, μεμβράνινος (0,28 × 0,20), ἐκ σελίδων 274. Εὐαγγελιστάριον ἀφ’ οὗ ἐξέπεσον ἐν τῇ ἀρχῇ οὐκ ὀλίγα φύλλα. Ἄρχεται „Διδάσκαλε ποῦ μένεις; λέγει αὐτοῖς ἔρχεσθε καί .“ (Ἰω. 1, 39). Εἰς τὸ τέλος ἀπὸ τῆς σελίδος 263 μέχρι τέλους ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν „Μὴν Μάρτιος εἰς τὰς κε’. ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου“ περιέχεται ἡ ἀκολουθία τοῦ Εὐαγγελισμοῦ μετὰ τῶν οἰκῶν τοῦ Ἀκαθίστου ὕμνου μέχρι τοῦ στοιχείου Φ. (τέλος „Χαῖρε ζωῆς μυστικῆς εὐωχία.“) — Ὁ κῶδιξ ἐν γένει ἐφθαρμένος ὑπὸ τῆς ὑγρασίας, φαίνεται ἐκ τῆς γραφῆς ὅτι εἶνε ἔργον τοῦ ιδ’^{ου} ἢ τοῦ ιε’^{ου} αἰῶνος.

4. Κῶδιξ μεμβράνινος, ἀχρονολόγητος, ἀτελής καὶ ἄδετος (0,21 × 0,16). Οὐκ ὀλίγαι σελίδες ἐν τῷ μεταξὺ ἔχουσιν ἐκπέσει. — Ἡ γραφὴ εἶνε τοῦ ιδ’^{ου}—ιε’^{ου} αἰῶνος. — Περιέχει ἐν συνεχείᾳ τὰ τέσσαρα εὐαγγέλια, ὧν περικοπαί, ἐπ’ ἐκκλησίας ἀναγινωσκόμεναι, χωρίζονται διὰ κεφαλαίων ἐρυθροχρῶαν γραμμάτων· περιέχει σελίδας 248. Ἄρχεται ἀπὸ τοῦ „Προεῖρηκα ὑμῖν πάντα· ἀλλ’ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις“ (Μάρκ. 13, 23. 24) καὶ λήγει εἰς τὸ „ἐὰν αὐτὸν θῶ μόνειν ἕως ἔρχομαι τί πρὸς σέ, σὺ ἀκολούθει μοι· ἐξῆλθεν οὖν“ (Ἰω. 21, 23). Ἐν ἀρχῇ ἐκάστων εὐαγγελίου σημειοῦται κατάλογος τῶν κεφαλαίων.

5. Κῶδιξ μεμβράνινος (0,21 × 0,18), ἀχρονολόγητος, ἐν ἀρχῇ ἀτελής (ἄρχεται ἀπὸ τοῦ „τραπέζαις· ἐπισκέψασθε οὖν ἀδελφοὶ κτλ.“ Πράξ. 6, 3), ἐν πολλοῖς ἐφθαρμένος ὑπὸ τῆς ὑγρασίας. Περιέχει τὰς κατὰ κυριακὰς καὶ ἑορτὰς ἀναγινωσκομένας περικοπὰς εὐαγγελίων καὶ πραξαποστόλων μετὰ μουσικῶν σημείων καὶ τῶν καθιερωθέντων προκειμένων. Ἡ γραφὴ ἢ αὐτὴ σχεδὸν καὶ ἢ τοῦ ἀνωτέρω κῶδικος (ὑπ’ ἀρ. 4). Ἐκάστη σελὶς εἶνε διηρημένη εἰς δύο στήλας. Περιλαμβάνει δὲ ὁ κῶδιξ σελίδας 407.

6. Κῶδιξ μεμβράνινος (0,23 × 0,15), ἀποτελούμενος ἐκ σελίδων 418 καὶ περιέχων τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια ἐν συνεχείᾳ, διὰ κεφαλαίων γραμμάτων καὶ τῶν σχετικῶν προσθηκῶν χωριζομένων τῶν καθ’ ἑκάστην κυριακὴν καὶ ἑορτὴν ἀναγινωσκομένων περικοπῶν, ὧν ἐπισυνάπτεται ἐν τῷ τέλει τοῦ κῶδικος κατάλογος, περιέχων τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος ἐκάστης περικοπῆς. Ὁ κῶδιξ ἐν ἀρχῇ ἀτελής, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ . . . „ὥρας ἐκείνης. καὶ ἔλθῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος“ (Ματθ. 9, 22. 23).

Ἐν τῇ τελευταίᾳ σελίδι ἀναγινώσκονται τὰ ἑξῆς:

Τῷ τριματορῶ τῶν καλῶν Θεῶ χάρις,
ὕμνος, αἶνος ἀπαυστος πρέπει καὶ δόξα.

Χειρ ἁμαρτωλοῦ Ἰωάννου τοῦ Λούκα,
καὶ κατογράφου τοῦ Νεοκαισαρείτου.

Δόξα σοι ὁ Θεός. Δόξα σοι . . . . .

ἐγγραφή ἐν ἔτει Σ' ᾠξ' Γ' (1354/5).

Ἐν τῷ τέλει τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου ἀναγινώσκειται: „Τέλος τοῦ κατὰ Ματθαῖον ἀγίου εὐαγγελίου στίχ. βχ'. ἐξεδόθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦτο μετὰ χρόνους ὀκτώ τῆς Χριστοῦ ἀναλήψεως“ (σελ. 92). Ἐν σελ. 94 πρὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ κατὰ Μάρκον εὐαγγελίου ἀναγράφονται τάδε:

„Ἰστέον ὅτι τὸ κατὰ Μάρκον εὐαγγέλιον ὑπηρεορεύθη ὑπὸ Πέτρου ἐν Ρώμῃ· ἐποίησατο δὲ τὴν ἀρχὴν, ὑπὸ τοῦ προφητικοῦ λόγου τοῦ ἐξ ὕψους ἐπιόντος τῷ Ἡσαΐα, τὴν περρωτικὴν εἰκόνα τοῦ εὐαγγελίου δηλοῦντος.“

Ἐν σελ. 170 μετὰ τὸ τέλος τοῦ κατὰ Μάρκον εὐαγγελίου φέρονται τὰ ἐξῆς:

„Τέλος τοῦ κατὰ Μάρκον ἀγίου Εὐαγγελίου στίχ. αχ'. † ἐξεδόθη μετὰ χρόνους δέκα τῆς χ' ἀναλήψεως.“

Ἐν σελ. 298 ἀναγράφεται:

„Τέλος τοῦ κατὰ Λουκᾶν ἀγίου Εὐαγγελίου στίχ. βω'. ἐξεδόθη μετὰ χρόνους ιε' τῆς τοῦ χ' ἀναλήψεως.“

Ἐν δὲ σελ. 299 τάδε:

„Ἰστέον ὅτι τὸ κατὰ Ἰωάννην ἄγιον Εὐαγγέλιον ἐν τοῖς χρόνοις Τραϊανοῦ ὑπηρεορεύθη ὑπὸ Ἰωάννου ἐν Πάτμῳ τῇ νήσῳ. Διηγείται δὲ τὴν ἐπὶ τοῦ (sic) πατρὸς ἡγεμονικὴν καὶ πρακτικὴν καὶ ἔνδοξον τοῦ Χριστοῦ γενεάν.“

Ἐν σελ. 393 ἀναγινώσκουμεν:

„Τέλος τοῦ κατὰ Ἰωάννην ἀγίου εὐαγγελίου μετὰ χρόνους . . . . . ἀπὸ τῆς τοῦ χ' ἀναλήψεως.“

Ἐν σελ. 407 φέρεται ἡ ἐξῆς σημείωσις:

„Ὅστις κέκτηται ταύτην τὴν θείαν βίβλον προμικτήριος (sic) Καπαδόκης Ἰωάννης Αὐδριανὸς μὲν ἔνου (sic) καὶ Ξανθιάτης.“

7. Εὐαγγελιστάριον μετὰ μουσικῶν σημείων ἐπὶ μεμβράνης (0, 27 × 0, 29), ἀχρονολόγητον, ἀνήκει εἰς τὸν ιε' αἰῶνα. Σύνκειται ἐκ σελ. 336, ἐκάστης διηρημένης εἰς δύο στήλας. — Αἱ πρῶται σελίδες μέχρι τῆς 80^{ης} ἴσως ἐφθαρμέναι ἐκ τῆς ὑγρασίας καὶ τῶν μυθῶν.

8. Κῶδιξ χάρτινος (0, 31 × 0, 22), μηναιὸν Σεπτεμβρίου καὶ Ὀκτωβρίου. Τὸ χειρόγραφον πολλαχῶς κατεστραμμένον ὑπὸ τῆς ὑγρασίας, ἐνιαχοῦ ἢ γραφῇ ἐξηλειφθῆ τελείως. — Ἐπισημαστέον ἐκ τῆς γραφῆς ὅτι εἶναι ἔργον τοῦ ιδ'—ιε' αἰῶνος. Περιέχει σελίδας 378.

9. Κῶδιξ χάρτινος (0, 16 × 0, 21), περιέχων χειρόγραφα διαφόρων ἐποχῶν ἦτοι:

„Διδασκαλία περὶ ἀντιστοιχῶν Γεωργίου τοῦ Ζυραβηνοῦ.“

„Κυροῦ Γεωργίου τοῦ Ζυγαβηνοῦ περὶ τῶν ἐπτὰ φωνηέντων ποῦ δασύνονται καὶ ποῦ ψιλοῦνται. καὶ περὶ τῶν ἀντιστοιχῶν $\bar{\alpha}$. $\bar{\epsilon}$. $\bar{\eta}$. $\bar{\iota}$. $\bar{\omicron}$. $\bar{\upsilon}$. $\bar{\omega}$.“

„Κανῶν περὶ ἀντιστοιχῶν Θεοδώρου τοῦ Πτωχοπροδρομοῦ, κατὰ ἀλφάβητον.“

„Περὶ ἀνωμάτων τινῶν, ἅπερ οὐκ ἔστιν ἐν τῇ τοῦ Λασκάρεως γραμματικῇ.“

„Περὶ ἐπιρρημάτων τινῶν ἀπαιτούντων μεθ' αὐτὰ πτώσεις.“

„Περὶ εἰδῶν πρωτοτύπων“ κ. τ. λ. π.

Τούτοις ἔπεται ἐν τῷ αὐτῷ κώδικι χειρόγραφον τοῦ ἰδ^{ου}—ε^{ου} αἰῶνος, ἐπιγραφόμενον „Φυσιολόγος“ καὶ κεκοσμημένον δι' ἐρυθροχρῶν κεφαλαίων γραμμάτων ἄρχεται „Ὁ Λέων φύσεις ἔχει τρεῖς“ καὶ λήγει „Μῆρες Ἀθηναίων καὶ διατὶ οὕτω καλοῦνται“.

Ἐν ἄλλῳ χειρογράφῳ πολὺ μεταγενεστέρως ἐποχῆς περιέχεται „περὶ θεολογίας“, σύγγραμμα ἀγνώστου μοι συγγραφέως.

Εἶτα ἔπονται λόγοι διάφοροι:

„Ἄν ὁ διάβολος δύναται ταῖς αὐτοῦ ροητείαις ὑποκλέπτειν καὶ ἀπατᾶν τὰς τῶν ἀνθρώπων αἰσθήσεις.“

„Περὶ τῆς τοῦ σωματικοῦ κόσμου ποιήσεως, διαίρέσεως καὶ τάξεως.“

Μετὰ ταῦτα ἀναγινώσκονται:

„Τοῦ αὐτοῦ Γερασίμου πρῶτην Καστορίας λόγος εἰς τὴν ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.“

„Λόγος εἰς τὸ Διδάσκαλε ἦνεγκα τὸν υἱόν μου πρὸς σέ (Μάρκ. 9, 17)“.

„Ἐτερος λόγος εἰς τὸ Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν“ (Λουκ. 6, 27. 35)“.

„Λόγος εἰς τὸν μεγαλομάρτυρα Γεώργιον τὸν Ρεστὰν (sic)“.

„Ἐγκώμιον λεχθὲν εἰς τὴν παναγίαν Βλαχαροντίτισσαν.“

„Εὐχὴ συνταχθεῖσα ἐκ τῶν θείων καὶ ἱερῶν ψαλμῶν Γερασίμου Μοναχοῦ.“

Ἐν τῇ τέλει τῆς εὐχῆς ταύτης ἀναγινώσκειται: „Γέγραπται τόδε ἐν ἔτει σωτηρίῳ αψκγ' (1723). ὀκτωβρίου ιγ'. Ἰωάννου πόνοσ.“ Ἐν τῇ τέλει δὲ τοῦ κώδικος φέρεται λόγος „περὶ ἀγάπης“.

10. Κώδιξ χάριτος (0, 11 × 0, 15) τοῦ ἰδ^{ου}—ε^{ου} πιθανῶς αἰῶνος, περιέχων ἐν σελίσιν 180 διαφόρους λόγους, ἀναφερομένους εἰς τὴν Μοναχικὴν πολιτείαν, ἑλλιπῆς ἐν ἀρχῇ καὶ τῷ τέλει. Ἄρχεται: „Καὶ οἱ γενναῖοι ἀσκηταὶ τὴν ἀσκησιν“ . . . καὶ λήγει: „Τὸ λείψανον τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Χριστοῦ καὶ λέγουσιν“.

Ἐν Ξάνθῃ.

Πρωτοσύγκελλος Χρυσόστομος Χατζή Σταύρου.